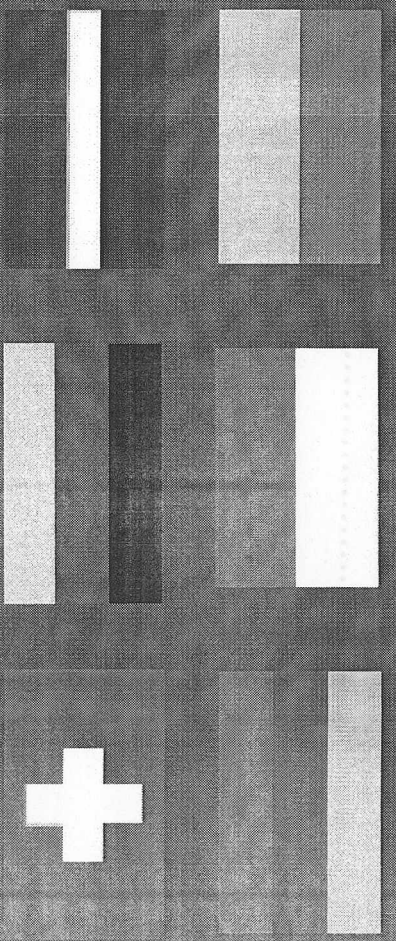


МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Одеса
17 травня 2022 року



Україна Польща Литва Латвія
Німеччина Швейцарія

Ukraine Poland Lithuania Latvia Germany
Switzerland

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціальної роботи

Співорганізатори:

Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)

Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України

Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації

Громадська організація «Асоціація професійних Консультантів і
Супервізорів»

**МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

17 ТРАВНЯ 2022 РОКУ

Одеса
2022

УДК 316.472+159.923(058)

А43

Редакційна колегія:

Головний редактор: Корнешук В. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Члени редакційної колегії:

Климанська Л. Д., доктор політичних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент, директор інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка»

Пивоварчик І. М., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Пупцев А. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, професор Департаменту гуманітарних наук і мистецтв Європейського гуманітарного університету (Вільнюс, Литва)

Романовська Л. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Хмельницького національного університету

Тодорцева Ю. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Федірчик Т. Д., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рецензенти:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Онищук В. М., доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

А43 Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали вісімнадцятої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 травня 2022 р.) / гол. ред. В. В. Корнешук. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2022. – 195 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми психології, соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

УДК 316.472+159.923(058)

© Національний університет «Одеська політехніка»,
кафедра психології та соціальної роботи, 2022 р.

Тож природно, що у відповідь на наявні суспільні реалії, внутрішні та зовнішні виклики у вітчизняній соціальній психології окреслилися нові напрями досліджень, спричинені, з одного боку, завданнями реформування суспільства, з другого – потребами країни, яка змушена реформуватися фактично у стані війни.

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Андреева Г. М. Социальная психология: учебник для вузов / Г. М. Андреева. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 363 с.
2. Москаленко В. В. Соціальна психологія: підручник / В. В. Москаленко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.

Калашникова Л. В. (Кропивницький, Україна)

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У тезах обґрунтовано необхідність формування соціальної компетентності у майбутніх психологів під час освітнього процесу. Розглянуто соціально-психологічний тренінг як ефективний спосіб формування соціальної компетентності майбутніх психологів.

Kalashnykova L. (Kropyvnytskyi, Ukraine)

THE FORMATION OF THE FUTURE PSYCHOLOGISTS SOCIAL COMPETENCE DURING THE EDUCATIONAL PROCESS

The theses substantiate the need to form the social competence of the future psychologists during the educational process. The socio-psychological training as an effective way to form the social competence of the future specialists is considered.

Сьогодення України зумовлює необхідність перегляду освітньої концепції підготовки психологів, успішна професійна діяльність яких залежить від сформованої готовності надавати ефективну психологічну допомогу клієнтам у вирішенні конфліктів між внутрішнім психічним і суспільним світом, уміння сприяти узгодженню соціальних ролей особистості та вирішувати внутрішні протиріччя й суперечності між особистістю та соціальними групами. В умовах соціальної напруженості та невизначеності зростає актуальність формування у майбутніх психологів професійних компетентностей під час освітнього процесу.

Аналіз наукової літератури засвідчує достатню розробленість компетентнісного підходу в контексті професійної підготовки психологів, який демонструє переорієнтацію навчального процесу на результат, що розглядається з позицій потреб суспільства та забезпечення спроможності майбутніх фахівців ефективно реалізовувати професійні функції. У першу чергу, йдеться про наукові доробки І. Д. Беха, С. Д. Максименка, В. Г. Панка, Н. В. Чепелевої та Т. С. Яценко.

Соціальна компетентність розуміється науковцями як різновид професійної компетентності, що виступає інтегральною властивістю, яка поєднує: ступінь оволодіння знаннями, вміннями та навичками в певній галузі професійної діяльності; здатність вирішувати професійно-педагогічні задачі у реальній практичній ситуації; вміння людини жити та ефективно діяти в суспільстві. Дослідженням професійної компетентності психологів займаються Т. Г. Здоровець, В. М. Карандашова, С. Д. Максименко, Н. В. Чепелева та інші вчені, які розглядають її необхідною умовою для успішного та ефективного здійснення професійної діяльності. При чому саме соціальну компетентність вчені вважають невід'ємною характеристикою кваліфікованого психолога й гарантом успішної адаптації особистості до умов життя в соціумі, що динамічно змінюється; соціально-професійної реалізації.

Вперше поняття «соціальна компетентність» запропонував Г. Рот, який розглядав її як різновид компетентності людини, що відображає сферу її взаємодії з навколишніми [2]. На сучасному етапі розвитку психологічної науки С. Г. Гончаров, Е. Ф. Зеєр, І. О. Зимня, Н. О. Ротатаєва, В. Д. Шадриков та інші вчені трактують сутність цього поняття як інтегративну характеристику особистості, що виявляється не тільки в єдності певних знань, умінь та навичок, але й відображає рівень соціальної адаптації, особистісного самовизначення та професіоналізації людини як суб'єкта діяльності. Під соціальною компетентністю науковці розуміють здібність фахівця до групової діяльності й співробітництва з іншими працівниками, готовність прийняти відповідальності за результат власної праці, володіння прийомами професійного навчання.

І. А. Зимня виділяє наступні параметри соціальної компетентності студентів: інтелектуальна база особистості, інтелектуальні параметри в соціально-професійній сфері, особистісні якості соціальної компетентності студента, ключові соціальні компетентності (здоров'язбережувальна, компетентність громадянськості, компетентність соціальної взаємодії, компетентність спілкування, компетентність інформаційних технологій). Особистісними якостями соціальної компетентності є: адаптивність як характеристика соціально-комунікативних якостей особистості; цілеспрямованість як характеристика соціальної стійкості особистості; творчі здібності як характеристика ставлення студента до інноваційних процесів; організованість як характеристика самоуправління особистості; самостійність як соціальна самодостатність особистості; відповідальність як характеристика самодисциплінованості особистості, соціальна характеристика моралі [1]. Проявами соціальної компетентності виступають суб'єктивна здатність до самовизначення, самоуправління й нормотворчості.

Становлення соціальної компетентності майбутніх психологів відбувається під час освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Проблемою формування соціальної компетентності займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені (С. Г. Гончарова, І. О. Зимня, В. М. Куніцина, В. Г. Первугинський, Г. Рот, В. Сейд, Г. Шотмейер та інші).

До ефективних способів формування соціальної компетентності майбутніх психологів належать використання інтерактивних методів навчання, методи проблемного та розвивального навчання. Серед дієвих інтерактивних методів навчання виокремлюється соціально-психологічний тренінг, під час якого студенти набувають знання про себе та навколишніх; удосконалюють уміння та навички конструктивної взаємодії; розвивають гнучкість поведінки в складних ситуаціях та професійно важливі якості; уміння прогнозувати розвиток ситуацій міжособистісного спілкування. Залучення студентів до соціально-психологічних тренінгів призводить до позитивних зрушень у когнітивній, поведінковій та мотиваційній сферах. Йдеться про розширення у майбутніх фахівців системи професійно важливих знань та соціальних навичок успішно вирішувати професійні задачі з урахуванням особистого і соціального досвіду, готовність до сумісної діяльності й діалогічної взаємодії, усвідомлення престижності професії психолога, прагнення задовольнити потреби особистісного зростання, самовдосконалення та самоактуалізації. Поруч із розвитком комунікативних здібностей, у студентів формуються лідерські якості, впливовість, здатність приймати рішення та відстоювати власну позицію, нав'ювати, прогнозувати розвиток ситуації міжособистісного спілкування. Суттєві зміни спостерігаються і в емоційно-вольовій сфері майбутніх психологів, які вчаться бути, з одного боку, врівноваженими, толерантними й обережними у висловлюваннях, а з іншого – впевненими та наполегливими у досягненні мети.

Узагальнюючи викладений матеріал, можна констатувати, що соціальну компетентність майбутніх психологів необхідно розглядати як різновид професійної компетентності та бажаний результат професійної підготовки студентів. Соціальна компетентність виступає інтегративною характеристикою особистості й включає сукупність професійно важливих знань, умінь, навичок, досвіду, цінностей та якостей, які дозволяють ефективно виконувати професійні функції. Одним із ефективних способів формування такої компетентності є соціально-психологічний тренінг.

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Зимняя И. А., Серова Т. С., Степной В. Н. Оценка сформированности социальной компетентности студентов в структуре единой социально-профессиональной системы. *Вестник Пермского государственного технического университета. Социально-экономические науки*. Пермь, 2009. № 4. С. 91-101.

2. Roth H. *Pädagogische Anthropologie*. Berlin, 1969. 268 P.

Назаренко С. Д. (Минск, Беларусь)

ТРАНСФОРМАЦИЯ СОВРЕМЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА – ТРЕБОВАНИЯ БУДУЩЕГО

В тезисах рассматривается Университет будущего и вызовы, с которыми сталкивается современный университет в стремительно меняющемся мире.
